

Azahara Marzo Calvo

**LA FIGURA DE L'ASSISTENT/A SEXUAL PER GARANTIR EL DRET HUMÀ
A LA SEXUALITAT DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT**

TREBALL DE FI DE GRAU

Dirigit per la Dra. Ramona Torrens Bonet

Grau de Treball Social

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2022

Resum

Durant tota la història, la sexualitat de les persones amb discapacitat s'ha vist i es veu associada a un seguit de creences negatives i tabús que provoquen un efecte perjudicial i estigmatitzador sobre la seva sexualitat, impeding el seu desenvolupament natural.

L'objectiu d'aquest article és la defensa de la sexualitat de les persones amb discapacitat com a drets humans, així com la figura de l'assistent/a sexual, la qual ha sorgit com a necessitat per tal de garantir aquests drets. Per fonamentar aquests conceptes, primerament s'ha contextualitzat què és la sexualitat i la sexualitat de les persones amb discapacitat, l'assistència sexual i la figura de l'assistent/a sexual per tal de donar resposta, posteriorment, a la finalitat plantejada en l'article. Per fer-ho, s'ha dut a terme una entrevista a Tandem Team i una lectura a fons de diferents articles, articles científics i la llei relacionada amb els drets humans i la sexualitat de les persones amb discapacitat.

Paraules claus: discapacitat/diversitat funcional, dret humà, sexualitat, assistència sexual, assistent/a sexual.

Abstract

Throughout history, the sexuality of people with disabilities has been seen and associated with a series of negative beliefs and taboos that cause a detrimental and stigmatizing effect on their sexuality, preventing their natural development.

The aim of this article is to defend the sexuality of people with disabilities as human rights, as well as the figure of the sexual assistant, which has emerged as a necessity to guarantee these rights. To base these concepts, first we have contextualized what is the sexuality and, specifically, sexuality of people with disabilities, sexual assistance, and the figure of the sexual assistant to respond, later, to the purpose raised in the article. To do this, an interview with Tandem Team was conducted and a thorough reading of different articles, scientific articles and the law related to the human rights and sexuality of people with disabilities.

Key words: disability/functional diversity, human rights, sexuality, sexual assistance, sexual assistant.

Introducció

Històricament, la sexualitat en persones amb discapacitat¹ ha sigut un tema tabú, durant molts anys han estat vistes com una minoria a la qual se li ha negat la possibilitat de satisfer les seves necessitats sexuals i afectives per l'estigma que s'ha creat al seu entorn. I, en l'actualitat, aquest tema encara crea controvèrsia. Les limitacions que presenten per la seva discapacitat, la sobreprotecció familiar i institucional i la falta de reconeixement sexual fan que tinguin una mancança en les relacions interpersonals. Avui en dia continua existint el mite de què són persones sense desitjos i que no són capaces de gaudir amb plenitud de tot allò que una persona sense limitacions podria fer, com si fossin éssers asexuals o que manifesten un impuls sexual exacerbat, o que no controlen adequadament la seva expressió sexual (Arnau, 2014). A tot això, s'ha de sumar una perspectiva assistencialista i de capacitisme de la societat envers el col·lectiu. Segons Torres, psicòleg (2017):

El capacitismo es esa forma de discriminación ideológica y material que va orientada contra las personas que son consideradas discapacitadas. Es decir, que el capacitismo se refiere a los prejuicios y los estereotipos que llevan a menospreciar a las personas con diversidad funcional, pero se plasma también en leyes y estructuras materiales (arquitectónicas, urbanísticas, etc.) que suponen una barrera para este colectivo. (Torres, 2017).

Aquesta visió ha donat un lloc a què la societat tingui una concepció equivocada de les persones amb discapacitat, dificultant les seves relacions afectives a conseqüència de la concepció de què només s'han de relacionar amb altres persones amb discapacitat. A tot això, s'ha de sumar el rebuig que existeix envers la sexualitat de les persones amb diversitat funcional per la forta paternalització de la població en general i la falta d'educació respecte a aquest àmbit.

Des d'un punt de vista més genèric, i centrant-nos en la societat en general, tothom necessita un bon desenvolupament sexual i fomentar les seves relacions per una bona salut integral, ja que millora la qualitat de vida, i perquè és innat en l'ésser humà. El no satisfer aquestes necessitats implica una absència de benestar que pot derivar a múltiples problemes, destacant els psicològics. Segons Arnau (2004) la sexualitat és una de les més humanes expressions de comunicació i de trobada amb un/a mateix/a i, amb l'altre.

En un context més actual, les situacions de discriminació envers el col·lectiu han plantejat diferents reflexions i han obert el debat sobre la seva sexualitat com a dret humà i la configuració de la figura de l'assistent/a sexual per tal de garantir-lo. Gràcies a l'aparició d'organitzacions que defensen aquesta idea, l'assistència sexual ha anat guanyant força i ha agafat un nou significat fins al punt de plantejar un marc legal al seu voltant. Per aquest motiu, és important entendre a fons què és aquesta pràctica, quin

¹ No faré distinció entre discapacitat i diversitat funcional, utilitzaré tots dos termes com a sinònims, ja que en el context no s'utilitzarà cap dels dos conceptes amb connotacions negatives.

servei proporciona i com es diferencien d'altres activitats sexuals, com ara la prostitució i l'assistència personal.

És per això que en el present article es contextualitza la sexualitat de les persones amb discapacitat en un marc enfocat al dret humà i es dona visibilitat a la figura de l'assistent/a sexual com a eina humana que atorga la possibilitat de garantir-lo, fent prèviament una breu distinció amb altres pràctiques sexuals per la connotació negativa que s'associa a l'assistència sexual a conseqüència de la comparativa que es fa amb aquestes. També és important emfatitzar el seu desig (el de l'assistència sexual) d'ajudar a les persones amb discapacitat, assegurant una igualtat social sobre la seva sexualitat i les eines necessàries per poder desenvolupar-se completament com a éssers humans.

Metodologia

Per fonamentar la idea plantejada en l'article, s'ha realitzat una entrevista semiestructurada a l'associació Tandem Team de Barcelona i més concretament al seu cofundador, llicenciat en ciències empresarials, ADE i sexologia. Actualment, en l'associació coordina la comunicació. Conjuntament amb aquesta entrevista, s'ha fet la lectura i recopilació d'informació de diferents fonts bibliogràfiques que tracten els punts principals del treball i autors experts com Soledad Arnau Ripollés, Rafael de Asís i José Julián Castillo Cuello, entre d'altres, amb la idea de reforçar el discurs de la persona entrevistada, les seves vivències i perspectives sobre l'objecte d'estudi: la defensa de la sexualitat de les persones amb discapacitat com a dret humà i l'existència de la figura de l'assistent/a sexual per garantir-lo.

L'entrevista ha sigut oberta i s'ha estructurat per temàtiques amb l'objectiu, per una part, de dotar a la persona entrevistada de més llibertat a l'hora de respondre i ampliar les idees gràcies sobre el seu coneixement i experiències i, per una altra, facilitar l'extracció d'informació i el seu posterior anàlisi i comparativa amb les fonts secundàries gràcies a la seva estructura, la qual va estar pensada per donar resposta als temes claus del treball:

- La perspectiva de la sexualitat com a dret humà.
- La figura de l'assistent/a sexual com a necessitat per atorgar el dret a la sexualitat.

El concepte de sexualitat

Al llarg de tots aquests anys, el terme sexualitat ha sigut un concepte molt difícil de tractar socialment a conseqüència de molts prejudicis interioritzats. Si a tot això li sumem la sexualitat de les persones amb discapacitat, es presenta una concepció d'idees errònies existents, on aquesta sempre ha estat envoltada d'estigmes i mites durant tota la història i, com a conseqüència, s'ha vist afectada la perspectiva que es té davant la forma de relacionar-se del col·lectiu, sigui de manera afectiva o sexual. La sobreprotecció o la visió de què són persones asexuals, ha desembocat a una limitació dels seus drets humans i una separació d'aquests dos termes (discapacitat i sexualitat) com si fossin dues realitats diferents, on no només el tabú que envolta al col·lectiu és el protagonista, sinó també la creença que són persones molt vulnerables i han de ser

protegides de qualsevol tipus d'abús o explotació, sense tenir present la capacitat de decisió de la persona envers la seva sexualitat.

Si englobem la sexualitat com a un terme genèric de tota la societat, tothom té dret a expressar i manifestar la seva sexualitat en un marc ètic i legal no discriminatori. Segons l'Organització Mundial de la Salut, ara endavant OMS:

La sexualidad es un aspecto central del ser humano que está presente a lo largo de su vida. Abarca el sexo, las identidades y los roles de género, la orientación sexual, el erotismo, el placer, la intimidad y la reproducción. Se siente y se expresa a través de pensamientos, fantasías, deseos, creencias, actitudes, valores, comportamientos, prácticas, roles y relaciones. (Organització Mundial de la Salut, 2006).

La sexualitat és un element necessari per a la salut, ja que atorga benestar mental i físic. És un factor present durant tota la vida de la persona, d'aquesta forma, s'ha de fomentar tenir la possibilitat de gaudir d'una activitat sexual reproductiva amb equilibri i poder exercir-la sense temor, vergonyes ni culpes (Organització Mundial de la Salut, 1974). En altres paraules, és important fer una fonamentació exposant la sexualitat com a necessitat bàsica per a nosaltres, els humans, i que també sense ella és impossible desenvolupar-se plenament, "perquè, en definitiva, la sexualitat és una manifestació de què estem vius" (Arnau, 2004). En tot cas, és important aclarir que quan utilitzem aquest terme s'ha d'enfocar des d'una perspectiva de relacions interpersonals, d'afecte, d'autoconeixement i d'autoexploració, de gaudir amb el contacte físic, sigui amb una altra persona o amb tu mateixa (com ara masturbar-se).

Segons Castillo (2010, p.52), la sexualitat és el desig de contacte, d'intimar, d'aconseguir plaer, tendresa i amor, i també la necessitat de l'individu de realitzar-se plenament des de la seca condició de ser asexual. Això significa que la sexualitat humana és més complexa que simplement mantenir relacions sexuals, el desig de les persones implica molts més elements com ara els psicològics, els socials, els culturals o els físics, i no simplement l'intercanvi de fluids. Aquesta dimensió de la vida de les persones està íntimament relacionada amb els drets humans bàsics, poder relacionar-se amb altres persones, mantenir amistats o relacions de parella és una necessitat primària de tothom, per això, el fet d'impedir al col·lectiu de poder gaudir és una greu vulneració. Tampoc aquesta realitat s'ha de situar com una simple demanda de les persones amb discapacitat, sinó el que s'hauria de fer és, per tal de garantir aquest dret, és donar facilitats i els suports necessaris com ara l'acompanyament humà per conèixer què poden fer, conèixer els seus processos i la gestió de les seves relacions interpersonals. En definitiva, s'ha d'entendre la sexualitat com una condició inherent de les persones, una realitat de totes i tots, amb discapacitat o sense, per tant, s'ha de reconèixer com a dret (Arnau, 2004).

Reforçant aquesta idea, segons Alzate, citada a Vélez (2006), "la sexualitat humana és el conjunt de condicions estructurals, fisiològiques, comportamentals i socioculturals que permeten la funció sexual humana", això significa, que és un terme que no es pot separar de nosaltres, com a éssers vius, ja que, com menciona Arnau (2004), és inherent de les

persones, per tant, no és una cosa que s'adquireixi, sinó que simplement es té i no es pot ignorar el fet de la seva existència i com afecta la nostra vida.

Per tant, els éssers humans, ens hem de veure com éssers sexuals, els quals expressem la sexualitat durant les diferents etapes de la nostra vida i que, d'alguna forma, no només afecta al desenvolupament sexual, sinó també a una evolució psicofísica pròpia de cada edat, que influeix en:

- L'estat física i la capacitat intel·lectual.
- La satisfacció de les necessitats humanes bàsiques, com el desig de contacte, d'intimitat, de comunicació, d'expressió emocional, tendresa, plaer i amor.
- L'aprenentatge de creences i els rols de gènere.
- L'educació afectiva i sexual.

Conjuntament amb aquests factors, la sexualitat d'alguna forma condiona la nostra existència, perquè que durant tota la nostra vida estem en la recerca de mantenir relacions afectives, siguin de parelles o amics o amigues. Segons la Federación Española de Sociedades de Sexología (FESS) (s. d.), la manera en com ens expressem és gràcies, en part, a aquesta part inherent dels éssers humans, que aquestes interaccions són fets biològics, psicològics i socials i que és impossible valorar les relacions sense aquesta dimensió afectiva i sexual dins de l'esfera de la sexualitat. A més, la sexualitat té més funcions que garanteixen el benestar humà: la de comunicació, plaer i procreació, que, seguint amb el que diu la FESS (s. d.):

- La comunicació pot ser expressada verbal, gestual o per contacte. És la dimensió més relacional: interacció i expressió d'emocions, sentiments i afectes..
- El plaer és la funció més propera a l'essència de l'individu, la coneguda com la dimensió recreativa i lúdica i la qual permet a l'ésser humà expressar-se com a persona.
- La procreació és un altre element de la sexualitat, la qual es coneix també com la dimensió reproductiva i la que ha sigut més justificada per justificar la conducta sexual. Aquesta dimensió obliga a prendre també decisions responsables.

En definitiva, s'ha d'entendre la sexualitat com un terme que ens acompanya durant tota la vida des de que som petits i petites i que ens afecta de manera directa en la forma de pensar, sentir, actuar, comunicar-nos, en conclusió, de ser, per això, és important parlar sobre el "Hecho Sexual Humano" i tenir presents que les sexualitats són plurals tant com persones, edats, capacitats i realitats diferents existeixin (García, 2007, pàg. 27). I aquesta realitat bé relacionada amb la vida independent, la filosofia i la pràctica que dóna fortalesa a les persones amb discapacitat, poder elegir i controlar cada aspecte de la seva vida, prendre les seves pròpies decisions i participar plenament en la comunitat els permet desenvolupar-se d'una manera integral (Hasler, 2003).

Persones amb discapacitat i sexualitat

La sexualitat en persones amb discapacitat és un tema de gran rellevància en l'actualitat, ja que falta un gran camí per recórrer. Això és a causa de les idees errònies que existeixen en la societat, on sempre ha estat envoltada de prejudicis i mites durant tota la història i, com a conseqüència, s'ha vist afectada la perspectiva que es té davant la forma de relacionar-se del col·lectiu, sigui de manera afectiva o sexual. La sobreprotecció o la visió de què són persones asexuals, ha desembocat a una limitació dels seus drets humans i una separació d'aquests dos termes (discapacitat i sexualitat) com si fossin dues realitats diferents, on no només el tabú que envolta al col·lectiu és el protagonista, sinó també la creença que són persones molt vulnerables i han de ser protegides de qualsevol tipus d'abús o explotació, sense tenir present la capacitat de decisió de la persona envers la seva sexualitat. Però la realitat és totalment diferent, si englobem la sexualitat com a un terme genèric de tota la societat, tothom té dret a expressar i manifestar la seva sexualitat en un marc ètic i legal no discriminatori.

Seguint amb el col·lectiu, les persones amb diversitat funcional formen un grup poblacional molt gran i important dins de qualsevol societat, de fet, segons l'Organització Mundial de la Salut (2021), aproximadament el 15% de la població mundial pateix algun tipus de discapacitat, això significa que en moltes ocasions es requereix la necessitat d'algun tipus d'atenció durant tota la seva vida. El problema comença quan, a conseqüència de la seva condició, s'han d'enfrontar constantment a barreres i vulneracions dels seus drets humans, com ara la seva sexualitat a causa dels mites i creences mencionades anteriorment que s'associen a les persones amb diversitat funcional. Segons Castillo (2010, p.53), els estigmes (generalment) que presenta la societat són:

- No tenen interessos de caràcter sexual.
- Quasi sempre són dependents d'altres persones, per tant, necessiten ser protegits constantment.
- Només poden formar parelles amb persones amb discapacitat.
- Una persona "normal" no pot mantenir cap tipus de relació amb una persona amb discapacitat, perquè no tenen interès als vincles afectius.
- Les persones amb discapacitat no saben estimar, tenen mal caràcter.
- Tenen capacitat limitada per mantenir relacions afectives. També per criar i educar als seus fills o filles.
- Un cos deforme no és apte per rebre plaer.

Aquesta manera d'actuar de la gent, en molts casos, ve donada per l'efecte halo, un fenomen social que parteix de la tendència de valorar a les persones principalment per les seves característiques, això significa que si, per exemple, un noi amb diversitat funcional es comporta d'una forma determinada, tindrà un judici de valor negatiu pels estigmes que s'han vinculat al col·lectiu pel simple fet de tenir una discapacitat, però si aquest comportament fos donat per una persona llegida socialment com "normal", la seva conducta seria acceptada (Torres, 2017).

La falta de coneixement sobre la sexualitat de les persones amb discapacitat presenta un context hostil en un fet primari que s'ha de tenir en compte com un procés natural

que dura tota la vida, de fet, és un aspecte obviat o relegat a un segon pla. La seva forta estigmatització produeix concepcions errònies que acaba provocant que les persones amb diversitat funcional estiguin excloses socialment, arribant al punt de tractar el tema com una cosa tabú, evitant al col·lectiu el seu desenvolupament entorn a la sexualitat.

Segons la Federación de Asociaciones en favor de las personas con Discapacidad Intelectual y/o del desarrollo de la Comunidad Valenciana:

El nivel intelectual no determina la capacidad de amar, expresar afecto y cariño, desear, de seducir o respetar a la pareja. Lo que les impide tener unas relaciones saludables, es la sobreprotección. Al estar siempre pendientes y querer protegerlas tanto, es imposible que se desarrolle su intimidad. (Federación de Asociaciones en favor de las personas con Discapacidad Intelectual y/o del desarrollo de la Comunidad Valenciana, 2015).

Amb aquesta cita, tornem amb la idea de les nombroses barreres amb les quals es troben les persones amb discapacitat respecte a la seva sexualitat, i no només enfocades als prejudicis, sinó com es comenta, també a causa de la forta sobreprotecció i l'infantilisme de la societat i, més concretament, de la família, provocant dificultats en les seves relacions afectives com enamorar-se, sentir atracció, desig, tenir un projecte de vida amb una altra persona, etc. (Garvía y Miquel, 2009). La falta d'informació respecte a aquest tema comporta la no normalització, derivant aquesta situació a una marginació i violació dels seus drets humans.

Per tant, tractar la sexualitat de les persones amb discapacitat encara és un tema molt complex que requereix d'un abordatge molt específic, treballant des de la prevenció de mites i tabús i des de la idea de poder garantir al col·lectiu de les eines necessàries per tal de poder desenvolupar una sexualitat plena per tal de garantir un benestar i una qualitat de vida digna, sense invalidar l'existència d'aquesta realitat que ens envolta com a éssers vius i no menys al col·lectiu. Això significa que s'ha d'incidir en veure la sexualitat com una qüestió de drets humans i fent veure que no es tracta d'un problema que presenten les persones amb diversitat funcional per la seva condició, sinó que és una actitud de la societat, un problema estructural que fa que siguin vistos des de l'assistencialisme i el partenarisme (Vélez, 2006, p.158).

Degut a tot el mencionat anteriorment, el no cobrir aquestes necessitats pot derivar a problemes psicològics i físics, el creure que tot allò relacionat amb la seva sexualitat si no es té en compte no es manifestarà és una creença errònia, ja que realment s'està minimitzant un element que atorga benestar mental i físic.

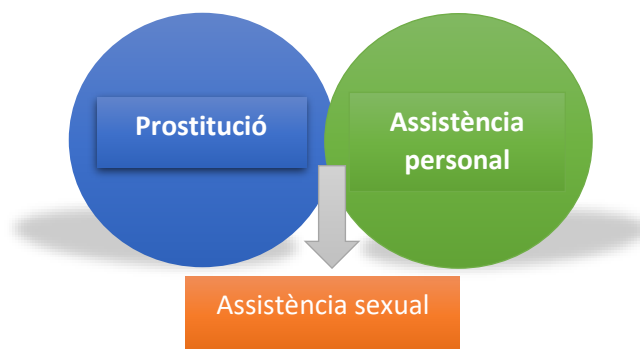
Per tot això, és important, en un primer lloc, la lluita per desconfigurar els falsos prejudicis i estigmes que s'han creat a causa d'una falta de formació i informació i que condicionen la seva forma de relacionar-se i, en segon lloc, el canvi d'aquesta visió, ja que estaríem dins de la fomentació de les desigualtats i, al mateix cop, vulnerant els seus drets humans declarats.

És de gran rellevància buscar alternatives que puguin ajudar al col·lectiu a gaudir d'una sexualitat plena i sense estigmes, que generin a les persones amb discapacitat de benestar psicològic i físic i que no s'exclouin socialment. Per tant, és important reivindicar la figura de l'assistent/a sexual com a eina humana que pugui capacitar a la persona amb discapacitat d'empoderament per conèixer el seu propi cos, relacionar-se afectivament amb altres persones i trencar les barreres que posseeixen permanentment.

En síntesi, el que s'ha trobat és que existeix una inseguretats i un rebuig a l'hora de relacionar-se amb finalitats sexo-afectives amb les persones amb discapacitat, i que això dificulta les relacions interpersonals i també, com a conseqüència, hi ha una reproducció i perpetuació del mite que les persones amb diversitat funcional són asexuals, que fa que la situació de desequilibri de poder continuï.

L'assistència sexual

Des de fa anys, moltes organitzacions i entitats porten un llarg procés de lluita per la nova necessitat sorgida a causa de la problemàtica al voltant de les persones amb discapacitat i la seva sexualitat, la qual no és reconeguda com a dret humà. El que volen plantejar, encara que no és fàcil, és una redefinició del terme d'assistència sexual i enfocar-la com a un mitjà per arribar a garantir el dret a la diversitat sexual en persones amb discapacitat, fent al·lusió a un suport per la realització d'una activitat sexual gràcies a la intervenció d'un tercer (De Asís, 2017). Però si bé aquesta lluita segueix, no existeix encara un consens per poder definir el concepte de assistència sexual i es domina l'espai d'intersecció entre l'assistència personal (materialitzar el dret al propi cos) i el treball sexual (obtenir plaer a canvi de diners) (Centeno, 2014).

Font: Elaboració pròpia (2022).

En què es diferencia, en un primer lloc, l'assistència sexual i la prostitució? Amb una comparativa de les circumstàncies es podria dir que ambdós conceptes podrien ser el mateix, en aquest cas, s'utilitza el cos per un servei sexual a canvi de diners, però si ens centrem en la pràctica real de la figura de l'assistent/a sexual, una primera diferència seria en el grau. Així doncs, l'assistència sexual se centra a ser un suport per a les persones amb discapacitat sense tenir relacions sexuals, només fent ús de les seves

mans per donar suport a la persona assistida, sense suposar en mantenir una relació sexual amb els genitals com a centre. (Bermúdez, 2020). En canvi, la prostitució quasi sempre recau en la realització de l'acte sexual, amb o sense penetració.

En el cas que una persona o una parella amb diversitat funcional vulguin mantenir un acte sexual directament amb l'assistent/a sexual, no es podrà concebre com a dret, sinó com un acord entre les parts implicades que, de manera lliure, així ho vulguin (Arnau, 2017). En el cas que els límits s'excedeixin de manera unilateral per part de la persona que rep el servei, ja estaríem parlant de prostitució, per tant, aquesta fina línia fa clara la seva disparitat (Arnau, 2017).

Si es segueix amb aquesta diferenciació, un enfoc clau per distingir totes dues pràctiques seria el grau de llibertat. Segons una entrevista a Díez Guitérrez, refereix que:

La prostitución jamás se da en condiciones de libertad; nunca es objeto de un contrato de compraventa entre personas iguales en derechos y libertades. Además, sólo alguna afortunada podrá poner «límites», pero la mayoría tendrán que satisfacer a los prostituidores porque pagan (un «cliente» a quien una prostituta le negará un acto sexual particular o una relación sin preservativo, podrá siempre alquilar a otra mujer más necesitada que accederá a su demanda (Díez, 2021, p.3).

El significat d'assistència sexual i prostitució pot arribar a detonar semblances, per això és molt important donar èmfasi a la llibertat, perquè en el cas de la primera és la persona que ofereix el servei qui delimita fins on vol arribar, en altres paraules, fan una elecció lliure i de manera deliberada, sense coaccions. En canvi, la prostitució en molt pocs casos es donen en contextos de llibertat. L'assistència sexual només va dirigida a persones amb una necessitat de suport, a un col·lectiu específic, i la prostitució a tothom, la primera se centra a ser un suport per a les persones amb discapacitat sense tenir relacions sexuals, només fent ús de les seves mans per donar suport a la persona assistida, sense suposar en mantenir una relació sexual completa (Bermúdez, 2020). En canvi, la prostitució quasi sempre recau en la realització de l'acte sexual, amb penetració o sense.

Segons Manuel García Ortiz (2020) "la persona que es prostitueix o és prostituïda es posa a la disposició de la clientela a canvi de remuneració", però a diferència de l'assistència sexual, aquesta pràctica va lligada al proxenetisme i una relació d'indefensió per part de la persona en situació de vulnerabilitat (la prostituta), on es donen situacions de dany físic i de la dignitat humana. En canvi, l'assistència sexual s'ha de veure com un servei que dóna suport a les persones amb discapacitat per tal que siguin elles mateixes qui gaudeixin de la seva sexualitat, per això, enfoquen la seva activitat en dotar a la persona assistida d'un acompanyament que li faciliti, per una part, conèixer la seva sexualitat (la de la persona amb discapacitat o una parella) i, per altra, proporcionar-se (amb suport físic de l'assistent/a sexual) satisfacció, sense arribar a tenir sexe. El que es garanteix és que la persona assistida tingui accés al seu propi cos (Alonso i Muyor, 2020).

Amb aquest marc, queda clara, encara les seves semblances, la diferència entre la prostitució i l'assistència sexual, però ara bé, com es distingeix amb l'assistència personal? Doncs bé, com passa amb la prostitució, no hi ha molta diferència entre una activitat i l'altra, de fet, totes dues es constitueixen com eines humanes i tenen l'objectiu d'ajudar a desenvolupar aspectes de la persona amb discapacitat perquè necessiten suport així poder fomentar la seva independència. Però això, en termes generals, si es fa una lectura a més a fons, la distinció d'ambdues pràctiques és més obvia.

A diferència de l'assistència sexual, l'assistència personal es troba recollida dins de la Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les Persones en Situació de Dependència, coneguda també com la Llei 39/2006, i la descriu en el seu segon article com “un servei prestat per un assistent personal que realitza o col·labora en tasques de la vida quotidiana d'una persona en situació de dependència, de cara a enfrontar la seva vida independent, promovent i potenciant la seva autonomia personal” i el qual s'estableix a partir d'un contracte laboral regulat, on es troben explícites les activitats a realitzar per l'assistent/a personal.

En aquest cas, les funcions més habituals estan relacionades a donar suport a les activitats de la vida diària de les persones en situació de dependència que, per la seva condició, no poden realitzar per si mateixes. Així doncs, la figura estaria destinada en ajudar a vestir, en tenir cura de la higiene, etc., en altres paraules, de les activitats instrumentals i en les tasques de la llar com cuinar, netejar, etc. També poden fer acompanyaments, tràmits administratius o participar en activitats d'oci... Des d'aquesta perspectiva, és molt important entendre la figura de l'assistència sexual com una construcció molt diferent de la de l'assistència personal (García, 2020), ja que la primera existeix per atorgar el dret a la sexualitat a les persones amb discapacitat i la segona a atorgar el dret a una vida autònoma, constituint un servei per poder ajudar a les activitats de la vida diària de les persones amb dependència.

En resum, la distinció de les tasques o pràctiques i formes de treballar d'aquestes professionals és molt important per no qualificar-les des de definicions confoses, o utilitzar-les com a sinònims des d'una perspectiva generalitzada, perquè això pot provocar, en general, una desvaloració, en aquest cas pel seu protagonisme, de l'assistència sexual i que es presenti com un servei negatiu davant de la societat, fins al punt que sigui rebutjada i invisibilitzada. Per això, en la següent taula es pretén classificar els punts claus i entendre millor què és cada cosa.

Activitats	Diferències	Semblances	Destinat a
Prostitució	<ul style="list-style-type: none"> No es dóna en condicions de llibertat. Situació de vulnerabilitat per part de qui presta el servei. Tenen sexe. 	Treball remunerat	Tothom
Assistència sexual	<ul style="list-style-type: none"> Es dóna de mutu acord, mai amb coaccions. Eina humana per garantir el dret a la sexualitat. No hi ha sexe, la persona que presta l'activitat acompanya a la persona qui el rep per tal de donar-se plaer per si mateixa. És una figura alegal. 	Treball remunerat	Persones amb discapacitat
Assistència personal	<ul style="list-style-type: none"> Contemplada per llei. Eina humana per ajudar a les activitats de la vida diària. 	Treball remunerat	Persones en situació de dependència

Taula 1. Resum de les diferents professions. Elaboració pròpia (2022).

La figura de l'assistent/a sexual

La figura de l'assistent/a sexual, a diferència de les explicades anteriorment (prostitució i assistent/a persona), ha de tenir una finalitat d'acompanyament, és a dir, no ha de proporcionar directament plaer a la persona amb discapacitat directament, sinó ser una eina de suport perquè per ella mateixa pugui realitzar les funcions que per si sola no pot: masturbar-se, explorar el seu cos, etc. Ha de visualitzar-se com una figura que materialitzi i garanteixi el dret al propi cos, proporcionant també una relació confiança i de benestar, basant-se en una comunicació constant i no reduint-lo només en l'àmbit sexual vist des de la perspectiva de només penetració.

Com s'explica anteriorment, la figura de l'assistent/a personal és un suport per les persones amb dependència destinat a desenvolupar les tasques de la vida diària que, per la condició de la persona assistida, no pot realitzar, com per exemple netejar-se, fer-se el menjar, etc.

Ara bé, des de l'àmbit de la sexualitat, aquesta figura ha evolucionat per convertir-se en la figura de l'assistent/a sexual, amb tasques també de suport, però amb una formació més específica que des de l'assistència personal no es podria fer.

Llavors, l'assistent/a sexual no es algú per mantenir sexe, es contempla com un suport perquè la persona amb discapacitat pugui tenir sexe amb ella mateixa o amb altres persones, com pot ser la seva parella. Es tracta, per tant, d'un suport instrumental on la

persona que assisteix no té l'obligació d'excitar o ser excitada, de donar petons o mantenir pràctiques sexuals amb la persona assistida, sinó s'ha d'enfocar com una eina clau per trencar les barreres existents en el moment de poder accedir a la sexualitat del propi cos (Centeno, 2020). És un suport necessari, on les persones involucrades construeixen un acord lliure per tal de no tenir possibles conseqüències negatives. (Navarro, 2014).

Per tant, i per emfatitzar aquesta figura, l'assistent/a sexual és eina humana que dóna suport a les persones amb discapacitat per tal que siguin per si mateixes qui gaudeixin de la seva sexualitat (individual o en parella), no busquen ser les protagonistes que només proporcionen plaer i res més, sinó que enfoquen la seva activitat en dotar a la persona assistida d'un servei que li faciliti, per una part, conèixer la seva sexual i, per altra, proporcionar-se (amb ajuda) satisfacció. I realització d'aquestes tasques no hi ha afecte entre l'assistent/a sexual i la persona assistida, tampoc s'accedeix sexualment al cos de l'altra, per tant, no hi haurien petons, ni abraçades, ni sexe oral, etc. En definitiva, és una pràctica que ajuda a les persones amb discapacitat a mantenir relacions interpersonals (fomentant les seves habilitats) i garantir la seva sexualitat (de manera autònoma o amb parella).

Un cop fet l'anàlisi de la figura de l'assistent/a sexual i la funció que exerceix, es pot entendre que és una eina humana que garanteix el dret a una sexualitat a les persones amb discapacitat i, com a conseqüència, al dret a una vida independent, facilitant una condició d'igualtat en comparació amb una persona sense discapacitat.

La perspectiva de la sexualitat com a dret humà

En els resultats es reflecteix la perspectiva de la sexualitat com a dret humà i la figura de l'assistent/a sexual com a necessitat per atorgar aquest dret, a través del discurs i experiència del cofundador de Tandem Team² i persona entrevistada i els diferents autors més destacats sobre els temes a tractar, com ara Antonio Centeno, conjuntament amb una lectura panoràmica de diferents escrits que parlen de la sexualitat de les persones amb discapacitat com a dret humà.

En aquest punt es contempla la sexualitat de les persones amb discapacitat com a dret humà a partir de l'ampli ventall de normatives que regulen aquest tema. Per tant, la resposta a si la sexualitat en persones amb discapacitat es concep com a dret humà es pot contemplar des d'una lectura dels antecedents normatius, declaracions internacionals i constitucions (De Asís, 2017), els quals regulen una plena inclusió, la no discriminació i la igualtat d'oportunitats. En aquest aspecte, la visió del cofundador de Tandem Team és clau, ja que menciona la idea de la legalitat de l'assistència sexual, encara que és molt difícil regular aquesta activitat.

² Tandem Tema neix l'any 2014 com a resposta a unes problemàtiques que la Maria Clemente (cofundadora) i el Francesc Granja (cofundador) tenien per experiències personals. En el cas de l'home, la idea va sorgir per la seva discapacitat, ja que té tetraplegia i en les diferents etapes de la seva lesió s'ha vist amb la necessitat de desenvolupar accions íntimes i només podia acudir al treball sexual, cosa que no li agradava. A partir d'aquí, entre els dos, van donar una nova perspectiva al model de la sexualitat actual (el genitocèntric), essent partidaris de les relacions no genitals i van crear l'associació amb aquesta idea de base (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022).

Per tant, per argumentar el dret a la sexualitat com a dret humà, en un primer lloc, s'ha de destacar la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD) aprovada el 13 de desembre del 2006, on es consideren a les persones amb discapacitat com a subjectes de drets i serveix com a eina vinculant a l'hora de fer valer aquests. Això ha determinat un canvi en el model social de la discapacitat. D'aquesta forma, les limitacions que abans eren atribuïdes només a la persona, amb aquest nou context es veuen traslladades a factors ambientals o socials. Per tant, el desenvolupament integral de les persones amb discapacitat depenen dels factors aportats per la societat.

Seguint amb la CDPD (2006), en el seu novè article diu que:

A fin de que las personas con discapacidad puedan vivir en forma independiente y participar plenamente en todos los aspectos de la vida, los Estados Parte adoptarán medidas pertinentes para asegurar el acceso de las personas con discapacidad, en igualdad de condiciones con las demás. (Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, Art.9, 2006).

A més, des d'una perspectiva constitucional (dins d'Espanya), la Constitució Espanyola del 1978, en el seu article 9.2, diu que és la missió dels poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat d'un individu siguin reals i efectives i, si fos necessari, treure tot allò que impedeixi la plena participació de les persones en la comunitat. El fet de no garantir aquest dret és, clarament, una anul·lació de la participació de les persones amb diversitat funcional dins de la societat. I això passa amb la seva sexualitat, perquè com es menciona durant tot el treball, no gaudeixen d'aquesta de manera lliure i autònoma.

A continuació, a les Normes Uniformes sobre la Igualtat d'Oportunitats per a les Persones amb Discapacitat de 1994, a l'article 4 basat en els serveis de suport, es menciona que per augmentar el nivell d'autonomia de les persones amb discapacitat, els Estats han de vetllar per l'establiment i la prestació de serveis de suport a les persones amb discapacitat, inclosos els recursos auxiliars. Encara que no es mencioni, es podria relacionar directament amb la figura de l'assistent/a sexual, però malauradament és una prestació que es posiciona dins del límit legal.

Com a punt central de la sexualitat com a dret humà, el cofundador de Tandem Team menciona que és crucial relacionar-la íntimament amb la salut tant mental com física pels seus beneficis que aporta, i agrega que és importantíssim contemplar-la com a dret humà, perquè no només engloba la reproducció, sinó altres aspectes de la vida de les persones. Encara que, i seguint amb aquesta línia, afegeix que per a ell és molt difícil veure com s'emmarca dins d'un marc legal, ja que en realitat les lleis existents se centren més en, com diu, la part reproductiva de la sexualitat i no en la seva definició completa. Finalitza que per fer una lectura que es contempli com a dret humà, s'ha d'entendre la definició de la sexualitat com les diferents opcions que té el ser humà per exercir la seva condició de persona (relacionar-se, sentir, etc.).

Per tant, fent referència a les seves paraules, s'ha d'incidir que la salut és un factor present durant tota la vida de la persona i, a conseqüència, la sexualitat també, i com a resultat, s'ha de fomentar tenir la possibilitat de gaudir d'una activitat sexual amb equilibri

i poder exercir-la sense temor, vergonyes ni culpes (Organització Mundial de la Salut, 1974). I que és un deure dels Estats proporcionar i protegir la salut (Constitució Espanyola. Art. 34, 1978). I donat que és un dret fonamental, la sexualitat ha de ser un dret humà bàsic reconegut, respectat i definit, assegurant-ne el desenvolupament.

En aquesta línia, en la Declaració Universal dels Drets Sexuals o Declaració de València (XIII Congrés Mundial de Sexologia, 1997; València (Espanya)), s'estableixen 11 drets sexuals que s'haurien de donar en tot el món:

1. El dret a la llibertat sexual. La llibertat sexual abasta la possibilitat de la plena expressió del potencial sexual dels individus. No obstant això, exclou tota forma de coerció, explotació i abús sexuals a qualsevol temps i situació de la vida.
2. El dret a l'autonomia, la integritat i la seguretat sexuals del cos. Aquest dret inclou la capacitat de prendre decisions autònomes sobre la mateixa vida sexual dins del context de l'ètica personal i social. També estan incloses la capacitat de control i gaudi dels nostres cossos, lliures de tortura, mutilació i violència de qualsevol mena.
3. El dret a la privadesa sexual. Aquest involucra el dret a les decisions i conductes individuals realitzades en l'àmbit de la intimitat sempre que no interfereixin en els drets sexuals dels altres.
4. El dret a l'equitat sexual. Aquest dret fa referència a l'oposició a totes les formes de discriminació, independentment del sexe, gènere, orientació sexual, edat, raça, classe social, religió o limitació física o emocional.
5. El dret al plaer sexual. El plaer sexual, incloent-hi l'autoerotisme, és font de benestar físic, psicològic, intel·lectual i espiritual.
6. El dret a l'expressió sexual emocional. L'expressió sexual va més enllà del plaer eròtic o els actes sexuals. Tot individu té dret a expressar la seva sexualitat a la comunicació, el contacte, l'expressió emocional i l'amor.
7. El dret a la lliure associació sexual. Significa la possibilitat de contraure o no matrimoni, divorciar-se i establir altres tipus d'associacions sexuals responsables.
8. El dret a la presa de decisions reproductives, lliures i responsables. Això abasta el dret a decidir tenir o no fills, el nombre i espaïament entre cadascun, i el dret a l'accés ple als mètodes de regulació de la fecunditat.
9. El dret a informació basada en el coneixement científic. Aquest dret implica que la informació sexual ha de ser generada a través de la investigació científica lliure i ètica, així com el dret a la difusió apropiada a tots els nivells socials.
10. El dret a l'educació sexual integral. Aquest és un procés que s'inicia amb el naixement i dura tota la vida i que hauria d'involucrar totes les institucions socials.
11. El dret a l'atenció de la salut sexual. L'atenció de la salut sexual deu estar disponible per a la prevenció i el tractament de tots els problemes, preocupacions i trastorns sexuals.

Com es pot veure, els drets sexuals (relacionats amb els humans per la seva tipologia) estan constituïts per una sèrie de beneficis que emanen d'altres drets, com els de la

llibertat, la igualtat, la privacitat, l'autonomia, la integritat, la dignitat i la salut de les persones, tots contemplats en la Constitució Espanyola del 1978. Per tant, la persona amb discapacitat té dret tant de gaudir d'uns mínims si presenta dificultats per poder dur a terme les activitats per ella mateixa dins d'un marc d'equitat, com de presentar una bona salut sense cap mena de discriminació per la seva condició, i són els Estats que han d'adoptar les mesures pertinents per assegurar l'accés a la igualtat de condicions (CDPD, 2006). Si aquestes accions només venen marcades en la teoria i no en la pràctica, és aquí on entra la figura de l'assistent/a sexual com a eina per garantir els seus drets humans expressats durant tot l'apartat.

Seguint en el marc jurídic, però ara mencionant l'assistència sexual com una activitat que podria ser legal, pel cofundador de Tandem Team, és molt difícil que aquesta opció es reguli a curt termini i impossible de legalitzar. Però, i això sí que és un dret explícit, són els Estats qui han de dotar d'eines a les persones amb discapacitat i un primer pas seria despenalitzar l'assistència sexual, com passa amb el model Belga, on són els mateixos ajuntaments i governs qui financen els serveis d'assistència sexual sempre que garanteixin un protocol regulat i que no infringeixi la llei.

També afegeix que, a part de contemplar aquest servei, s'hauria de començar per l'arrel de la problemàtica per trencar barreres, mites i estigmes i que els professionals i les professionals haurien de tenir en compte aquesta esfera (la sexualitat) i proporcionar:

- Educació sexual tant a la persona com amb la família.
- Eines per l'exercici sa de la seva sexualitat.
- Afavorir la integració social del col·lectiu.

Per finalitzar, i després de fer una lectura panoràmica de les lleis i declaracions, es pot dir que la sexualitat de les persones amb discapacitat es considera un dret humà, encara que queda molt treball, i està configurada dins d'un marc legal, s'ha d'entendre que el seu grau de reconeixement (sigui major o menor) pot afectar a diferents qüestions de la vida del col·lectiu, com ara una falta de llibertat per exercir control sobre la seva presa de decisions en el cas de no poder exercir sobre ella i discriminació per la seva condició i, com a conseqüència, que els seus drets dins d'un marc jurídic es vegin vulnerats. I aquesta és la principal problemàtica existent, perquè, per una banda, avui en dia el seu dret a la sexualitat encara es veu vulnerat i, per altra, perquè els Estats no han dotat al col·lectiu de programes afectius per poder gaudir d'una sexualitat sense discriminació i estigmatització. Per tant, és una missió clau que des de les entitats es tingui constància d'aquesta problemàtica i pugin proporcionar una activitat reglamentada i garantir intervencions de qualitat sobre sexe i afectivitat (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022).

La figura de l'assistent/a sexual com a necessitat per atorgar el dret a la sexualitat

La resposta de com l'assistent/a sexual, anomenada acompanyament íntim-eròtic des de Tandem Team (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022) atorga el dret humà a la sexualitat en persones amb discapacitat és causada per dos aspectes connectats entre ells: un primer relacionat amb els drets humans contextualitzats en el punt anterior i, el segon, vinculat a l'activitat que realitza l'acompanyant íntim-eròtic segons la seva pràctica i explicada per el cofundador de Tandem Team, a qui s'ha fet l'entrevista, i complementada amb fonts secundàries.

Per tant, un primer pas per veure la figura de, a partir d'ara acompanyant íntim-eròtic, com a un mitjà per atorgar el dret a la sexualitat en persones amb diversitat funcional, és superar la seva visió d'eina assistencialista i terapèutica de tot el sexual (Centento, 2016), ja que en relació amb el discurs de la persona entrevistada: "la paraula assistencialisme fomenten les desigualtats. [...] Perquè per exemple, si una persona amb discapacitat dóna un petó a l'acompanyant, qui de les dues persones està sent assistida? És una actuació mútua"; per això, s'ha de dotar al significat d'un altre enfocament i de donar valor al benestar psico-sexual, perquè l'actual està relacionat directament amb una forta discriminació envers el col·lectiu.

En relació amb l'anterior, és fonamental la lluita per desconfigurar els falsos prejudicis i estigmes que s'han creat a causa d'una falta de formació i informació i que condicionen la seva forma de relacionar-se i, paral·lelament, la desconfiguració d'aquesta visió, ja que estaríem dins de la fomentació de les desigualtats i, al mateix cop, vulnerant els seus drets humans declarats. Per aquest motiu, des de Tandem Team, volen garantir una activitat que doti al col·lectiu d'eines per generar autonomia i que el servei no sigui constant en el temps (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022) "perquè la sexualitat són drets humans, un dret personalíssim, és dret al plaer, en definitiva, a la llibertat" (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022).

La sexualitat de les persones amb discapacitat és un element tabú que està envoltada de molts mites, per això, des de l'entitat, centren els seus esforços a configurar aquest terme com la realitat que és. "Perquè aquest concepte no es pot separar de la part emocional de la persona ni de la identitat de l'ésser humà, ja que, com bé diu la seva definició, és una condició que es té des del naixement i la seva negació seria negar a la persona" (Tandem Team, 2014).

En aquest aspecte, és important destacar que la sexualitat de totes les persones es desenvolupa de manera individual i col·lectiva. Tenint en compte que les persones amb diversitat funcional necessiten suport en el moment de relacionar-se, aquesta ajuda es pot donar en un pla denominat auto-eròtica (individual) i un altre anomenat hetero-eròtica (col·lectiu) i en tots dos casos serà necessària la figura de l'acompanyant. La distinció d'aquests dos conceptes recau en la necessitat de la persona i què necessita satisfer i és crucial per entendre que l'assistència sexual té uns límits, els quals no s'han de sobrepassar perquè ja no s'estarien parlant de drets humans. (Arnau, 2017).

Per tant, el primer concepte està íntimament relacionat amb el dret a l'autoerotisme i "les diferents opcions que té el ser humà per exercir la seva condició de persona sexuada. I

que incorpora molts elements: desitjos, manera de comunicar-se i relacionar-se” (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022) i, que segons Casado:

Debe quedar claro que el acceso a los cuerpos concierne al derecho a la intimidad (es un derecho fundamental subjetivo, pero diferente al derecho al propio cuerpo). [...] La figura del asistente sexual no debe solicitarse como terapia o como solución a una inactividad sexual, que quizás es voluntaria; debe existir, precisamente, para atender una necesidad que no puede satisfacerse de ninguna otra forma. (Navarro, 2014).

Això significa que la persona acompanyant no és algú amb qui tenir sexe, ha de quedar clar que és un suport per tenir sexe amb un mateix o amb una altra persona i poder reivindicar el dret a tenir una sexualitat plena. En el cas de requerir un servei des del pla hetero-eròtic (penetracions, sexe oral, etc.) s'estaria parlant d'un acord entre les dues parts, però no d'una lluita pels drets humans relacionats amb la sexualitat.

Per tant, segons la persona entrevistada, la missió de Tandem Team és atorgar el dret (pla auto-eròtic) que implica la sexualitat des d'una perspectiva psico-sexual i trencar amb els mites, deixant la part genital a un costat i donar importància a l'esfera psicològica a partir de la intimitat, la connexió i la calidesa. Per això, a les persones acompanyants el fet de mantenir relacions sexuals (basant-se en la penetració) queda en un segon pla, ja que aquestes persones són voluntàries que vénen del món social i sanitari i de la psicoeducació i viuen diàriament amb la diversitat i entenen la necessitat que envolta al col·lectiu, i centren la seva activitat a crear vincle sexo-afectiu amb la persona perquè “un petó al front, una carícia, unes abraçades, unes paraules... Tot això és sexualitat. Això necessiten” (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022).

Si es posa l'accent en la societat i des d'un enfocament legal, ningú pot incomplir el lliure exercici de l'afectivitat i la sexualitat de les persones amb discapacitat, al contrari, els Estats haurien de facilitar i protegir el gaudi des d'una condició d'igualtat d'aquest exercici derivat dels drets humans. Però com aquesta condició no es dona, la figura de l'acompanyant íntim-eròtic, amb la seva pràctica, ha sorgit com a eina emergent que garanteix una autonomia, dotant a la persona acompanyada d'independència que es transforma en igualtat de condicions i, com a conseqüència, d'una equitat que ha estat vulnerada durant molts anys només per la seva condició. Per tant, estem davant d'una activitat que atorga a la persona amb discapacitat uns drets humans existents i dignitat humana. Però, des de l'entitat, com els garanteix?

Segons el cofundador de l'entitat, i com es menciona en l'anterior punt, des de Tandem Team segueixen uns directius molts semblants a les de Bèlgica per tal de realitzar el seu protocol entre la persona usuària i l'acompanyant de manera no il·legal, ja que són les més genèriques dins del món de l'acompanyament íntim-eròtic i, encara que en aquest país la figura no és legal, els Estats la reconeixen i doten a les associacions de facilitats perquè puguin seguir amb la pràctica. Així doncs, la seva activitat es planteja a partir dels següents objectius que segueixen amb la línia sexualitat-drets humans:

- Millorar l'autoestima i la confiança.
- Reconèixer a la persona usuària com sexuada.
- Empoderar-les perquè entenguin que poden agradar, ser desitjades i desitjar.
- Potenciar la seva autonomia.
- Gaudir del dret de la seva sexualitat de manera lliure.
- Garantir que tenen dret a la intimitat.

Seguint amb el discurs de la persona entrevistada, el protocol que segueixen des de Tandem Team té 4 fases:

Primera fase:

Es fa una entrevista en profunditat a la persona que demanda la companyia, és una entrevista on es demana informació per establir la validesa dels candidats i candidates, ja que per a ells i elles és molt important un primer contacte. El punt clau d'aquesta fase del protocol és que la usuària o usuari se sentin còmodes amb l'acompanyant i pactar una sèrie de condicions (lloc, hora, si l'acompanyant vol diners...) per no sobrepassar els límits en la sessió.

Segona fase:

La persona entrevistada dóna èmfasi a aquesta part del protocol perquè és on es fa encaixar a l'acompanyant amb la persona que vol la companyia, en aquest moment totes dues persones es troben en privat els cops que vulguin i fan reunions d'expectatives, les quals són prèvies a la sessió (el moment íntim-eròtic) i serveixen d'empoderament per a la persona amb discapacitat. El que fan són pactes privats, validar o valorar desitjos mutus i acceptar si volen passar un moment íntim o no, és una trobada on no només estableixen els criteris a continuar durant la sessió, també serveix com a espai per fomentar la confiança, ja que hi ha persones que per les seves característiques són tímides i necessiten seguretat per poder complir el seu desig.

Tercera fase:

És la fase de la sessió i el moment íntim entre la persona que acompanya i la persona acompanyada, per tant, Tandem Team desconeix el que es fa, això és cosa de les persones participants seguir o marxar i posar o treure requisits (sempre dins del consens i la legalitat).

Quarta fase:

La última fase és la més avaluativa i on es demanda feedback tant de l'acompanyant com de la persona usuària per si d'ha de millorar alguna cosa del protocol, el qual està en constant revisió i on els acompanyants ha de signar molts papers per fer la distinció amb la prostitució.

Per tant, amb l'explicació del protocol, es pot veure que el que fa l'associació és garantir a les persones amb diversitat funcional d'una figura específica que materialitzi els drets, perquè com diu la persona entrevistada, parafrasejant a Efigenio Amezúa, un sexòleg referent:

Les sexualitats són úniques i irrepetibles. És a dir, no hi ha una sexualitat de les persones grans, ni de les persones amb discapacitat, hi ha peculiaritats. Hi han personalitats com persones i sexualitats com sexes. Això vol dir, si tot anés com anés, la nostra tasca no hauria de ser necessària, però hi ha una sèrie de condicionants en l'entorn, i és un aspecte important per adreçar la sexualitat..., hi ha uns condicionats que fan que la sexualitat sigui un tema tabú, quan en realitat és un element necessari per a la salut que atorga benestar mental i físic. (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022).

Per finalitzar, recuperant la idea del cofundador de Tandem Team, la sexualitat és un element "que atorga benestar mental i físic" i un factor present durant tota la vida de la persona i s'ha de fomentar tenir la possibilitat de gaudir d'una activitat sexual reproductiva amb equilibri i poder exercir-la sense temor, vergonyes ni culpes (Organització Mundial de la Salut, 1974). En altres paraules, és important exposar la sexualitat com a necessitat bàsica per a nosaltres, els humans, i que també sense ella és impossible desenvolupar-se plenament, perquè també "serveix per connectar amb la nostra part emocional i sentimental" (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022). Ajudar a conèixer i ajudar en el procés de viure la sexualitat de les persones amb discapacitat com a dret és l'objectiu principal de l'acompanyament ínim-eròtic, donar-los el suport perquè puguin accedir, com la resta de persones, a un mínim, és la seva missió com a figura de suport, per això, ofereixen les eines necessàries perquè el col·lectiu pugui mantenir relacions interpersonals si així ho desitgen. En definitiva, aquesta nova figura (sorgida per la urgència emergent envers aquest tema) s'ha convertit en les mans de les persones amb discapacitat, en l'ajuda que necessiten per tal de poder realitzar actes que, sense la seva condició, podrien realitzar de forma habitual i autònoma i que, no només per la seva discapacitat, sinó també per la societat, es veuen limitades.

Un cop extrets els resultats d'aquest apartat, es pot veure com la figura de l'acompanyant ínim-eròtic atorga els drets humans relacionats amb la sexualitat de les persones amb diversitat funcional amb la seva activitat. I encara que sigui un tema polèmic per la seva falta de legalitat, la realitat reflecteix que és un recurs que ajuda a les persones amb discapacitat a mantenir, dins dels seus límits, un bon estat de salut (físic i mental), desenvolupar la seva llibertat i participar en la societat dins d'un marc equitatiu, a pesar que és un deure dels Estats proporcionar les eines necessàries per a la seva plena participació.

Conclusions

Com a conclusió final, exposar que les creences populars que existeixen al voltant de la sexualitat de les persones amb discapacitat fan que aquesta esfera de la seva vida encara sigui anul·lada, on les idees errònies de la societat segueixen afectant la seva forma de relacionar-se i amb això la impossibilitat de poder formar una família, tenir parella o fins i tot tenir fills i filles. Els estigmes, els tabús i la sobreprotecció dels diferents agents (família, institucions, professionals...) han desembocat a una vulneració dels seus drets humans i, a conseqüència, la limitació de la seva llibertat.

Però com es pot observar durant l'article, la realitat és totalment diferent, ja que la sexualitat de les persones amb discapacitat ha de ser tractada com una dimensió més i inherent a la persona, no només des d'una perspectiva biològica i com a funció reproductiva, sinó com una dimensió de relacions interpersonals, d'afecte, de comunicació, d'autoconeixement i d'autoexploració. Encara que el desconeixement i la privatització de poder gaudir i experimentar la seva pròpia sexualitat existeix, i això ha derivat a la creació d'un context hostil que fa que aquest aspecte quedi relegat a un segon pla, on les persones amb discapacitat són vistes com a éssers asexuals i no es poden desenvolupar plenament, tant en l'àmbit sexual com psicofísic.

Referent a l'àmbit dels drets humans, un punt clau a tenir en compte després d'haver analitzat diferents legislacions, convencions i constitucions, és la importància de no vetar a les persones amb discapacitat de la seva sexualitat i assegurar una igualtat de condicions, com a la resta de persones sense diversitat funcional. És primordial i s'ha de garantir la prestació de suports necessaris i la creació d'unes condicions favorables perquè les persones que, de manera individual, no puguin satisfer les seves necessitats.

Recuperant el novè article de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (2006), el qual diu són els Estats qui han d'adoptar les mesures necessàries per garantir una igualtat de condicions, és necessari que es vetlli per prestar un suport que la persona requereixi si es veu amb dificultats per poder desenvolupar-se en qualsevol àmbit de la seva vida, ja que en el cas contrari existiria una vulneració dels seus drets humans. Tenint això en compte i observant que la pràctica és totalment diferent, en aquest aspecte és on entraria en joc la figura de l'assistent/a sexual, ja que com a eina humana presta una activitat professional pensada a suplir els impediments provocats per la societat en general i facilita la sexualitat de les persones amb discapacitat d'una manera còmoda i accessible.

Encara que actualment existeixi un debat públic sobre la legalització de l'assistència sexual a causa dels possibles interrogants ètics i polítics que puguin sorgir, és convenientment ampliar mirades i intentar aprovar una llei que doni suport i reguli aquesta pràctica o, com a mínim, no criminalitzar el servei que es presta. Gràcies al testimoni aconseguit amb l'entrevista feta al cofundador de Tandem Team i a la informació recollida de les diferents fonts bibliogràfiques, es pot veure que realment l'assistent/a sexual existeix per ajudar a les persones amb discapacitat a mantenir un bon estat de salut, on el sexe no es té present i "serveix per connectar amb la nostra part emocional i sentimental" (Entrevista cofundador Tandem Team, 2022), fomentant i desenvolupant les relacions interpersonals.

Per finalitzar, és necessari reclamar una normalització de la situació que envolta a les persones amb discapacitat i la seva sexualitat sense que es trivialitzi cap aspecte de la seva vida. Com a societat, s'ha d'aprendre a conviure i respectar les diferències, perquè ningú és igual, independentment de la seva condició, i focalitzar l'atenció en les capacitats reals de les persones, en el seu valor i no en el seu aspecte. Això és fonamental per garantir uns drets humans basats en la igualtat de condicions, com ara també oferir els serveis que es reclamin i demandin, per tal de cobrir i satisfer les seves necessitats com éssers sexuats que també són, com ara l'activitat de l'assistència sexual. Però si no es trenquen amb els mites i les creences associades a la sexualitat de les persones amb diversitat funcional, les quals estant arrelades a la mentalitat dels ciutadans i ciutadanes, mai existirà una comprensió sobre la figura de l'assistent/a sexual com a suport humà i professional.

Bibliografía

- ALONSO SÁNCHEZ, J. F., & MUYOR RODRÍGUEZ, J. (2020). Asistencia sexual y Diversidad funcional. *Representaciones a través del discurso de profesionales de la sexología. Athenea Digital (Revista de Pensamiento e Investigación Social)*, 20(3).
- ARNAU RIPOLLÉS, M^a. S. (2004). *Sexualidad(es) y disCapacidad(es): la igualdad diferente*. Ponencia presentada en el Seminario sobre “Discapacidad y Vida Independiente”, organizado por el IMSERSO y la UIMP-Santander (30-1 de agosto-3 de septiembre, 2004). Extret de:
<http://isonomia10anys.uji.es/docs/spanish/investigacion/ciclo/syd.pdf>
- ARNAU RIPOLLÉS, M^a. S. (2013). *Asistencia Sexual. Otro medio, no un fin, para alcanzar el Derecho Humano a una Vida Independiente en materia de Sexualidad*, Madrid: Universidad Abierta Iberoamericana Manuel Lobato (UAI Manuel Lobato-IPADEVI). Extret de:
<https://www.slideshare.net/solearnau/asistencia-sexual-sept-2013>
- ARNAU RIPOLLÉS, M^a. S. (2014). *La asistencia sexual a debate*. Dilemata, 15: 7-14.
- ARNAU RIPOLLÉS, M^a. S. (2017). *El modelo de asistencia sexual como derecho humano al auto-erotismo y el acceso al propio cuerpo: un nuevo desafío para la plena implementación de la filosofía de vida independiente*. Intersticios. Revista sociológica de pensamiento crítico, vol. 11, no 1.
- BERMÚDEZ, V. (2020). Asistencia sexual. *El Periódico*. Extret de:
<https://www.elperiodicoextremadura.com/opinion/2020/02/19/asistencia-sexual-43917732.html>
- CASTILLO CUELLO, J.J. (2010) El problema social de las personas con discapacidad ¿Ficción o realidad? *Revista cubana de medicina física y rehabilitación*, 51-58. Extret de:
<http://www.revrehabilitacion.sld.cu/index.php/reh/article/view/50/17>
- CENTENO, A. (2016). “Yes, we fuck!” y la asistencia sexual. *Revista de Treball Social*, 208,79-91.
- CENTENO, A. (2020). *La asistencia sexual, recuperar nuestros cuerpos para recuperar nuestras vidas*. EIDiario.es. Extret de:
https://www.eldiario.es/interferencias/asistencia-sexual-recuperar-cuerpos-vidas_132_1002837.html
- CONSTITUCIÓN ESPAÑOLA (1978). Boletín Oficial del Estado, 29 de diciembre de 1978, núm. 311. Extret de:
<https://www.boe.es/boe/dias/1978/12/29/pdfs/A29313-29424.pdf>
- DE ASÍS, R. (2017). *¿Es la asistencia sexual un derecho?*, Revista Española de Discapacidad, 5 (2), pp. 7-18.

- FEAPS. (2015). *Dibujando la Sexualidad de las Personas con DI y/o del desarrollo: una cuestión de Derechos*. Extret de:
https://discapacidadcolombia.com/phocadownloadpap/PUBLICACIONES_ARTICULOS/aF_Feaps_guiasesexualidad.pdf
- FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE SOCIEDADES DE SEXOLOGÍA. (s. d.). Decálogo de sexualidad y ciclo vital. Extret de:
<http://fess.org.es/saludsexual#:~:text=La%20sexualidad%20tiene%20tres%20funciones,esencial%20en%20las%20relaciones%20sexuales>
- GARCÍA, M. (2007). Educación sexual y discapacidad. Talleres de educación sexual con personas con discapacidad. Extret de:
https://www.asturias.es/Asturias/descargas/PDF_TEMAS/Asuntos%20Sociales/Calidad/publicaciones/Programa_educacion_sexual_en_discapacidad_intelectual.pdf
- GARVÍA, B. i MIQUEL, M.J. (2009). *La vida sexual y afectiva de las personas con síndrome de Down*, Revista Down España, 43, 12-17. Extret de:
<http://riberdis.cedid.es/bitstream/handle/11181/3342/La%20vida%20sexual%20y%20afectiva.pdf?sequence=1&rd=0031776181122637>
- GÓMEZ, N., PONSÁ, M., GARCÍA-SANTESMASES, A. (2015). *Asistencia sexual, una figura en construcción*. [Conclusions]. Jornadas de la asistencia sexual. Extret de:
<https://ovibcn.org/conclusiones-jornadas-de-asistencia-sexual-una-figura-en-construccion/>
- GUARRO REBOREDO, J. (2009). *Adolescents i joves amb discapacitat intel·lectual: sexualitat i tabús*.
- GUTIÉRREZ, E. J. D. (2009). *Prostitución y violencia de género*. Nómadas. Critical Journal of Social and Juridical Sciences, 24(4). Extret de:
<https://www.redalyc.org/pdf/181/18112178023.pdf>
- HASLER, Fr., BARNES, C., y, ZARB, G. (2003): *El Concepto de Vida Independiente a través de tres visiones: filosófica, socio-política y económica*, en GARCÍA ALONSO, J. V. (Coord.). (2003): *El movimiento de vida independiente. Experiencias Internacionales*. Madrid: Fundación Luis Vives. Extret de:
<https://www.independentliving.org/docs6/alonso2003.pdf>
- HERMOSILLO GÁM, MARTÍNEZ, IFJ. (2020). *Sexualidad, discapacidad y derechos humanos*. Rev Elec Psic Izt. 23(2):817-831.

- LEY 26.378 (2008). *Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad*. Extret de:
<http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/140000-144999/141317/norma.htm>
- LEY 39/2006, de 14 de diciembre, de *Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia*. Extret de:
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2006-21990>
- LÓPEZ, F. (2002) *Sexo y afecto en personas con discapacidad*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- NACIONES UNIDAS. (s. d.). Normas Uniformes sobre la igualdad de oportunidades para las personas con discapacidad. Extret de:
<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/standard-rules-equalization-opportunities-persons-disabilities>
- NAVARRO CASADO, S. (2014). El asistente sexual para personas con discapacidad, ¿una figura alegal?, 12-13.
- ORGANIZACIÓN MUNDIAL DE LA SALUD. (s.d.) *La salud sexual y su relación con la salud reproductiva: un enfoque operativo*. Extret de de:
<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/274656/9789243512884-spa.pdf>
- ORGANIZACIÓN MUNDIAL DE LA SALUD. (2021) *Discapacidad i salud*. Extret de de:
<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>
- ORTIZ, M. G. (2020). *Demarcación ética y jurídica entre la asistencia personal y la asistencia sexual en un contexto de vida independiente*. Zerbitzuan: Gizarte zerbitzuetarako aldizkaria= Revista de servicios sociales, (73), 5-14. Extret de:
http://www.zerbitzuan.net/documentos/zerbitzuan/Demarcacion_etica_juridica.pdf
- POYATOS I MATAS, G. (2009). *La prostitución como trabajo autónomo*. Sabadell: Biblioteca Jurídica Virtual del instituto de investigaciones de la UNAM.
- SEXOLOGÍA, F. E. (s.d.). Federación Española de Sociedades de Sexología. Extret de:
<http://fess.org.es/salud-sexual>
- SEXÓLOGOS SIN FRONTERAS. (2012). Declaración Universal de los Derechos Sexuales. Extret de:
<https://sxlgf.org/declaracion-universal-de-los-derechos-sexuales/>
- TANDEM TEAM (s. d.). *Atención a la sexualidad en discapacidad*. Tandem Team Barcelona. Extret de:
<https://www.tandemteambcn.com/>

TORRES, A. (2017). *Capacitismo: discriminación contra la diversidad funcional*.
Psicología i mente. Extret de:

<https://psicologiaymente.com/psicologia/capacitismo-diversidad-funcional>

VÉLEZ, P. (2006) *La sexualidad en la discapacidad funcional*. Revista ciencia y cuidado,
156-162.

Justificació de la revista

He escollit la Revista Española de Discapacidad (REDIS) pel seu caràcter científic i pels temes que tracta, ja que està orientada a la publicació d'articles d'investigació o de reflexió acadèmica, científica i professional en l'àmbit de la discapacitat des d'una perspectiva multidisciplinària.

Per altra banda, m'ha cridat molt l'atenció el fet que es publiquin articles originals des d'una perspectiva científica i que, principalment, es caracteritzen per la seva solidesa metodològica, la seva actualitat i rellevància envers els fenòmens, factors i elements que envolten el tema de la discapacitat, ja que és un àmbit que m'encanta i per aquest motiu el meu Treball De fi de Grau proporcionar un marc de reflexió i d'anàlisi en matèria de diversitat funcional.

Finalment, vull destacar que REDIS és una revista que et deixa molt marge per escriure i, per això, he pogut redactar i plasmar les meves idees sense por d'arribar al límit de fulles i no poder expressar el que volia. També, un altre aspecte que m'agrada, és que tinc la llibertat de redactar en l'idioma amb el qual em senti més còmoda, perquè s'accepten articles en portuguès, espanyol i altres idiomes oficials, com ara el català, que és amb el que em sento més segura en el moment d'escriure. Per tot el comentat, el meu article encaixa amb els ítems que requereix la revista.